

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Director: C. G. DISSESCU

Prim-Redactor: SILIU RĂDULESCU

Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Eugen Petii. — *Regele nostru.*

Dim. G. Maxim. — *Regimul legal al jocurilor de noroc în cercuri și cluburi.*

Jurisprudența Română. — *Inalta Curte de Casație și Justiție S. I.* — Prescripția de 10 ani. — Tiflu Pro-horede. — Uzucapiune.

(Ion Th. Nastasipu cu Andrei Ghiată).

Idem S. II. — Divorț. — Proba cu martori. — Decădere la prima instanță. — Admiterea în apel.

(Caterina Tante cu H. Tante).

Curtea de Apel București S. V. — Competință. — Pensii de Stat. — Comisiuni pentru regularea drepturilor. — Curtea de contori.

(D-nu Mihail cu Casa Generală de Pensii).

Trib. Putna. — Impărțeală. — Efect declarativ. — Terț achizitor. — Just titlu și bună credință. — Prescripție. — Dacă poate fi evins de către coeredele în lotul căruia a căzut bunul achiziționat. —

(Anghel M. Zână cu Ștefan Frunzei).

REGELE NOSTRU

— „Iar prin luna Iunie a anului 1930, pe tronul mării României, reîntregită sub domnia viteazului Rege Ferdinand I, s'a urcat fiul acestuia Carol al II-lea, supranumit cel drept, adus prin voința poporului, și primit cu cel mai mare entuziasm de către supușii săi și de oștire — care îi rămăsese devotată“.

Astfel vor învăța copiii noștri Istoria Românilor.

Astăzi, de la un capăt la altul, întreaga Țară este în sărbătoare. Ea are în sfârșit Regele pe care l-a dorit.

Născut la 3 Octombrie 1893, i-am urmărit cu emoție cei d'intâi pași pe pământul României și primele vorbe în graiul nostru. Cu cele mai mici gesturi și neînsemnate fapte ale Lui, ne țineau în curent ziarele. Apoi, progresele uimitoare la învățătură, pentru care nu avea decât cuvinte de laudă profesorul între profesori Neculai Iorga, (acesta studiind istoria a ajuns să-și înscrie numele în ea). — Educația politică i-a fost făcută de Carol-cel-Mare. Ne-a rămas vie în minte scena de la prezentarea nepotului, tânăr ofițer, regimentului de vânători care făcea garda la Sinaia, când Regele a rostit un discurs atât de duios încât ochii tuturor s'au umplut de lacrimi.

Dacă se întâmpla ca augustul copil să fie bolnav,

toată lumea era tristă și neliniștită până la complectul lui însănătoșire.

Intr'un cuvânt ne-am deprins să-l considerăm ca fiind al nostru corp din corpul nostru și suflet din suflul nostru, născut și făcut să ne domnească.

Cum să nu-l iubim?

Revenind în Țară, El găsește curate cele două mari instituții, pe care se sprijină dezvoltarea unui popor armata și magistratura. Pe ele își va întări domnia, sub care vor reinvia cinstea și legalitatea la interior, menținându-se respectul vecinilor la hotare.

Dar, pentru că unii dintre supușii Săi, s'au abătut mult de la calea cea dreaptă, îngrămădind bogății cu origine dubioasă în cari se răsfață sfidând pe ce muncitori și corecți, numai Regele este acela care ar putea să ordone procurorilor spre a cerceta sursa acestor averi, confiscând pe cele ce nu ar putea fi justificate și trimetând la închisoare pe deținătorii lor.

Cum însă în asemenea caz temnițele noastre ar deveni neîncăpătoare va trebui să se construiască altele.

M. S. Regele, ca bun domnitor, păstrător al tradițiilor acestui popor, în amintirea fericitului eveniment al urcării sale pe tron și spre recunoscătoarea amintire a supușilor de mâne, în loc să clădească biserici, ar putea zidi pușcării... Măcar câte una de fiecare județ...

Atunci, când va reuși să adune acolo pe toți uzurpatorii, prevaricatorii banului public, traficantii de influență, speculanții de tot soiul al nevoiașilor, el va fi săvârșit cea mai mare operă, meritând cu drept cuvânt supranumele de Carol cel drept, după cum tatăl său a fost Ferdinand-cel-Viteaz, iar bunicul său Carol-cel-înțelept.

— „Odată suit pe tron, tânărul Rege Carol al II-lea, puse ordine în finanțele Statului, realizând importante economii, făcând ca dreptatea și legalitatea să triumfe pretutindeni. — După dorința lui formală, Parlamentul a votat legea pentru controlul averilor tuturor cetățenilor, confiscând în folosul instituțiilor de binefacere cele nejustificate și supunând la osânde grele pe posesorii lor. — Astfel, în scurt timp, oamenii cinștiți și muncitori

„au putut trăi în liniște și belșug, înconjurând cu dragostea lor recunoscătoare pe Rege, care a trăit până la adânci bătrânețe...”

Așa să fie, pentru ca astfel să învețe copiii noștri Istoria Românilor.

Trăiască Regele!

Eugen Petit

Consilier la Curtea de Apel din Iași

REGIMUL LEGAL AL JOCURILOR DE NOROC ÎN CLUBURI ȘI CERCURI¹⁾

B) *Înțelesul legiuitorului prin cuvintele: case de joc de noroc.*

Cluburi închise. — Cluburi deschise accesibile publicului.

13) În determinarea sensului cuvintelor: „case de joc la noroc”, de care se servește legiuitorul penal român, nu ne putem conduce în mod absolut după doctrina și jurisprudența franceză, căci legiuitorul nostru, care a copiat art. 350 după art. 410 din codicele penal francez, modificând numai expresiunea „auront admis le public” prin „primind obștește pe jucători”, a avut și tradiție legislativă, după cum am arătat, și a introdus dispozițiuni noi, prin legi subsecvente, în special prin legea din 1916. Trebuie deci să ținem seamă de toate aceste situațiuni legale, dacă voim să găsim adevărata interpretare a textului citat din codicele penal.

14) Principiile moderne ale libertății individuale și inviolabilității domiciliului au pus în evidență libertatea ori cui de a organiza în casa sa, chiar obicnuit, jocuri de noroc, la care să ia parte membrii familiei și prietenii săi personali.

„Legea penală, spune Alexandresco, nu este aplicabilă particularilor cari organizează la dânsii acasă, chiar în mod obicnuit, partide de jocuri de hasard, la care nu iau însă parte de cât membri de ai familiei, sau chiar și persoane străine, după o invitație personală. Particularii sunt, în adevăr, liberi de a se deda în domiciliul lor la orice soiuri de jocuri, destul este ca aceste jocuri, fie chiar de hasard să fie *restrânse* în cercul familiei lor și a relațiilor lor private. Ceia ce legea pedepsește nu este, deci, jocul de hasard în sine, ci faptul de a ține o casă de joc accesibilă publicului. Pentru aceste case clandestine, în care jucătorii se desbracă unii pe alții, s'a inventat cuvintele *tripou* și *altele*²⁾.

Se poate însă întâmpla ca, la adăpostul denumirii de club sau casă particulară să se ascundă un *tripou* clandestin, în care să se practice jocurile cele mai primejdioase, nesocotindu-se astfel dispoziția clară a legii penale, care stabilește o măsură de ordine publică. În asemenea cas desigur localul contravine mo-

ralei și ordinii legale și rigorile legii, și vor avea aplicațiune:³⁾.

În conformitatea celor ce susținem, Curtea de apel din Rennes a decis cu drept cuvânt că trebuie privită ca o casă de joc clandestină aceia în care publicul este admis a juca, plătind o retribuție asupra jocurilor, chiar dacă pentru a fi primit în casă, se cere prezentarea de către membri sau comitet și dansul a fost anunșat ca prilej al întrunirii⁴⁾.

Socotim că infracțiunea prevăzută de art. 350 din cod. penal este săvârșită chiar dacă un comitet particular sau un cerc constituit ar întreprinde jocuri de noroc, cu accesul publicului, dând destinație banilor câștigați astfel pentru opere de binefacere sau de utilitate generală, căci legea pedepsește ușurința și ocazia ce se procură jucătorilor de a se deda la o pasiune funestă⁵⁾.

15) Din expresiunile pe care le întrebuițează legiuitorul „a primi obștește pe jucători” se deduc elementele esențiale ale delictului și anume: ca localul să aibă în special destinațiune pentru exploatarea jocului de noroc și ca atare local să fie accesibil publicului. „Proibițiunea nu intervine, după cum spun autorii, de cât dacă jocurile sunt deschise tuturor acelor cari sunt atrași prin pasiune și lăcomie⁶⁾ Neapărat că în ultimul loc trebuie ca jocurile să fie dintre acele în care hasardul predomină, după cum vom arăta, element earăși constitutiv al delictului și care trebuie să fie precis calificat de instanțele de fond.

Pentru a se înlătura eludarea măsurii legale, se admite că intră sub prevederea legii atât localurile anume amenajate în scopul jocului de noroc cât și acele cu altă destinație, dar în care publicul este admis în mod liber. În Franța s'a decis că faptul de a instala într'un debit de băuturi un aparat automat, din exploatarea căruia câștigurile jucătorilor este determinat numai de noroc, constituie infracțiunea legală⁷⁾. Și autorii francezi dau aceeași soluțiune susținând că localul ia caracterul delictuos chiar când nu este ținut și organizat exclusiv pentru jocuri de noroc. Astfel o cârciumă, o cafenea, în care se lasă a se juca obicnuit jocuri de noroc se pot considera case de jocuri, deși nu sunt destinate special pentru aceasta.⁸⁾ De altmintrelea, și autoritățile judiciare dau același înțeles textului penal. În multe cafenele se descoper fapte uimitoare. În ele pătrund clandestin sute de persoane cu totul străine de rostul cluburilor regulate, fiind ademiniți de manoperile samsarilor și de mirajul procopelei ușoare. (Universul din 30 Oct. 1930).

Sunt însă în țară, mai ales în centrele mari, dife-

1) *Garraud*, „Droit pénal” VI, No. 2893.

2) Curtea de apel din Rennes, 1839, „Daloz”, jeu-pari, No. 69.

3) În acest sens s'a pronunțat Curtea de casație belgiană la 15 Ian. 1885 *Papadopol*, op. cit. pag. 360. *Janoli*, în interesanta sa monografie: „Du jeu et du pari” spune categoric: „Interesul patronului casei de joc nu formează un element legal al delictului”, (pag. 137). În același sens: *Chauveau et Hélie* V, pag. 493.

4) *Alexandresco*, op. și loc. cit.

5) Cas-crim. fr. 16 Ian. 1913. *Papadopol*, op. cit. pag. 368.

6) *Chauveau et P. Hélie*, Code pen. V, No 2318

1) Ase vedea „Dreptul” No. 19 și No. 21...

2) *Alexandresco*, Notă, „Curierul jud.”, 1904, pag. 71.

rite cercuri sau cluburi închise în care jocurile de noroc sunt tolerate, în vedere că statutele lor prevăd regulile fixe pentru înlăturarea abuzurilor.

„Cercurile sau cluburile închise, spune Alexandresco, care nu sunt accesibile publicului, ci numai membrilor societari nu pot, în general, fi privite case de jocuri de noroc, pentru că ele sunt localuri de întruniri private, iar nu localuri publice. Numai acele cercuri sau cluburi pot fi considerate case de jocuri de noroc, în care publicul este lesne admis, fie chiar după recomandarea unuia sau mai multor societari. ¹⁾”

În general se admite că micșorimea sumelor riscate în jocuri nu poate fi motiv de scutire de pedeapsă. ²⁾ Socotim că această premiză nu poate fi primită în mod absolut, întrucât totul depinde de împrejurări. Dealtmîntrile, chestiunea rar va putea fi pusă în practică, fiind știut că jucătorii cari se dedau la aceste pretinse distracțiuni riscă sume însemnate, și de multe ori pun în risc chiar averi străine. „On commence par être dupe, on finit par être fripon“.

C) Soluțiunea jurisprudenței în caracterizarea cluburilor în care se permit jocurile de noroc.

Cluburile închise. — Deciziunea Curței de Casație din 1921 a provocat jurisprudență constantă. Soluțiunea eronată a Tribunalului Dolj.

16) Jurisprudența română a admis, în general, că cercurile sau cluburile închise, în condițiunile ce am enunțat, adică acele ce sunt accesibile numai membrilor, sau și străinilor, când admiterea lor este subordonată învoirii Comitetului, au libertate în ce privește jocurile de noroc. În acest sens Tribunalul Covurlui s'a pronunțat pentru prima oară în această chestiune, constatând, în fapt, în cazul ce-i era diferit să judece, că persoanele străine se introduceau în cercul încriminat în regulă și în conformitatea statutelor, așa că jocurile de noroc nu puteau fi prohibite. ³⁾

Apărarea cercurilor închise a fost pronunțată și de alte instanțe, ear în 1921 Inalta Curte a pronunțat o deciziune remarcabilă, care precizează situațiunea cercurilor închise din acest punct de vedere.

Eată motivele invocate :

„Considerând că delictul prevăzut de art. 350 din codul penal consistă în ținerea unei case de jocuri de noroc și că existența lui este subordonată următoarelor condițiuni: a) ca locul unde se joacă să aibă în principal această destinațiune b) ca jocurile să fie jocuri de noroc și c) ca publicul să aibă acces: Că, tribunalul prin sentința supusă recursului, constatând că pentru constituirea clubului „Unirea“ din Craiova s'a observat toate dispozițiunile articolului 23 din legea specială din 1916 și art. 16 și 4 din regulamentul acestei legi și că clubul „Unirea“ este un cerc *închis*, accesibil numai membrilor; Că, aceste constatări, sunt

chestiuni pure de fapt, care scapă de sub controlul Inaltei instanțe“ ¹⁾

Tot astfel, Inalta Curte prin alte două decizii stabilite că pentru a fi încriminat un local de jocuri de noroc trebuie ca el să fie deschis obștește tuturor celor ce urmăresc asemenea câștiguri, sau cel puțin să li se tolereze intrarea în virtutea permisei liberată după oarecare recomandare. ²⁾

Neapărat, că este neadmisibilă teoria tribunalului Dolj, stabilită prin sentința din 2 Martie 1921. Această instanță, bazându-se pe o interpretare eronată a legii și regulamentului fiscale din 1916, deduce că chiar și casele publice de jocuri de noroc, deschise publicului, nu mai cad sub sancțiunea codului penal. Am combătut această teorie, împărtășită de altfel și de alți eminenti juriști. ³⁾

În rezumat, jurisprudența a căutat să completeze și să lămurească sensul dispozițiunilor legale, ce sunt destul de laconice. După sistemul astfel adoptat, instanța de fond trebuie să precizeze în mod clar elementul esențial al delictului: că în local se joacă obișnuit. Sub sancțiunea Codului penal intră atât casele amenajate special cât și ori care alta, întocmită în interesul jocului, și în care cu timpul jocul devine prin obișnuință, principala ocupațiune a celor ce frecventează atare localuri.

De acord cu jurisprudența Curței supreme, s'a pronunțat Camera de punere sub acuzare din Capitală stabilind că: „nu poate fi privit casă de joc la noroc, în sensul art. 350 cod. penal, un club sau stabiliment constituit în regulă, cu statute, în care jocul la noroc este accesibil numai membrilor săi, iar nu și publicului.“ ⁴⁾

D și E). Jocurile caracterizate ca jocuri de noroc și cele permise

Jocuri corporale și intelectuale. — Biliardul, șahul. — Lacuna codicelui penal în caracterizarea jocurilor de noroc prohibite. — Categoriile jocurilor de noroc. — Importanța teoriei a Curței de Casație din 1919. — Părerile d-lor Dongoroz și I. Ionescu Dolj. Enumerarea cârștilor de joc prohibite și permise după Alexandresco, alți autori și după jurisprudență.

17) Legiuitorul civil român, prin art. 1637, ca și cel francez, au dat preferință jocurilor ce contribuiesc la exercițiul corporal, pentru că ele departe de a fi vătămătoare, constituie un repaus pentru organism și, după cum zice Troplong, vechiul și vestitul autor: „ele desvoltă forțele, prepară buni soldați, agricultori viguroși, marinari îndemânatici și întreprinzători“ ⁵⁾.

Deși legiuitorul nu le amintește, totuși, pentru asemănare de motive, socotim că sunt ocrotite și jocurile

1) Decis. Cas. II, 12 Sept. 1921 No. 1212; „Pandectele române“ 1921, I, pag. 134.

2) Cas. II, 1138 din 1919, 2284 din 1923; N. Papadopol, „Cod. penal comentat“, 1930, pag. 366.

3) Vezi, supra paragraful precedent.

4) Decis. Camerei de punere sub acuzare din București No. 152 din 24 Feb. 1930, sub președinția D-lui I. M. Botez.

5) Troplong, Contrats aléatoires, pag. 255.

1) Alexandresco, „Curierul ju.“ 1904, pag. 71.

2) Janoli; op. cit. pag. 138.

3) Vezi, supra, sentința citată „Curierul Jud. 1902.

intelectuale, ce nu lasă nimic norocului și care cer combinațiuni iscusite și reflexiune.

Sunt astfel o categorie de jocuri în care calculul, și nu atât întâmplarea, dau rezultate partenerilor. Ele sunt biliardul și șahul. Cunoscut de un timp îndelungat, ambele aceste jocuri sunt utile; unile spre a desvolta forțele fizice, altele spre a exercita forțele intelectuale, deosebit că ambele cer știință și serioase meditații¹⁾.

18) Biliardul, foarte răspândit în țările civilizate, nu se cunoaște epoca când a fost inventat. În Franța, a devenit la modă în timpul domniei lui Ludovic XIV, căruia, medicii i-au prescris întrebuințarea, după mese, spre a-i ușura digestia. Cronicile vorbesc despre vestitul Chamillard, care a datorit imensa sa avere jocului de biliard. Chemat de Ludovic XIV, el deveni în curând partenerul acestuia și ajunsese astfel la cele mai mari demnități și chiar ministru, demnitate, în care nu s'a ilustrat²⁾.

Acest joc s'a democratizat cu timpul, introducându-se în America, în Occidentul european, și apoi la noi, în proporțiuni considerabile, așa că unele cafenele și stabilimente publice posed numeroase biliarde ocupate de cei cari joacă și de privitori, cari fac rămășaguri asupra șansei unui sau altui dintre jucători.

Hasardul este cu totul străin în acest joc, succesul unui sau altui dintre jucători depinde în mod exclusiv de ghibăcia lor, și exercițiul lor mai mult sau mai puțin îndelungat.

19) Cel'alt joc universal este *șahul*. Se crede că a fost adus în Europa din Orient de către vre un negustor care vizitase acea parte a lumii. Popularitatea ce a găsit acest joc în toate țările civilizate a fost datorită faptului că Bisericele, pe vremuri, nu l'a proșcris, în vedere că el este un joc de onoare, și nu de îmbogățire, căci n'a cauzat nici odată ruina sau procurarea de avuții, câștigate cu ușurință.

Acest joc constituie astăzi o știință, cu tratate metodice și celebre. Se citează în toate țările șahiști vestiți și în toate timpurile. În Franța au fost: Voltaire, Rousseau și Marele Napoleon.

Cu toate că șahul este privit în mod unanim ca joc de inteligență, un mare autor Laurent nu-i dădea această valoare. „Ori cât ar fi de înțelepte, spune dânsul, combinațiunile jocurilor de șah, o oră de studii și de reflexiune valorează desigur de o mie de ori mai mult ca gimnastica inteligenței,³⁾ Troplong, însă, laudă șahul, ca și alți autori mai vechi, pentru asemănarea sa cu arta războiului, cu care rivalizără în nobleță.⁴⁾ Voltaire vorbește cu simpatie despre șah: „El este un joc care face onoare spiritului uman; este

alegoric ca și fabulele indiene; el este imaginea războiului. (Oeuvres complètes XIII, pag 70 și 265).

Ca și biliardul, șahul, bazat pe combinațiuni inteligente nu poate fi privit ca joc de noroc. Ambele aceste jocuri exercită prezența de spirit; și astăzi, sunt considerate ca distracții distinse, favorizate de centrele cele mai culturale.

20) Chestiunea determinării unei definițiuni a jocurilor de noroc nu l'a preocupat pe legiuitorul nostru, ca și pe cel francez.

Această problemă a ocupat pe juriștii noștri, cari adnotând decisiunile judiciare, pronunțate în această materie, au căutat să propună un sistem cât mai apropiat intențiunii legiuitorului român¹⁾.

Câteva legislațiuni străine, spre a înlătura orice controversă, lămuresc chestiunea, stabilind prin definițiune natura jocului de noroc.

Astfel, art. 487 din codicele italian prescrie: „Pentru aplicarea legii penale sunt considerate ca jocuri de noroc acele în care paguba sau câștigul, într'un scop de profit, depind în întregime sau aproape în întregime de noroc“ (della sorte).

Art. 1542 § 1 din codicele portughez: „Se numesc jocuri de noroc acele în care pierderea sau câștigul depinde de caz fortuit și nu de combinațiile de calcul sau de iscusința partenerilor“.

Art. 299 cod. norvegian: „Sunt considerate ca jocuri de noroc jocurile pe bani cât și toate acele provocate de interes și în care imboldul de câștig reiese ca predominant, fie prin modul jocului, fie prin valoarea considerabilă a mizelor.

După codicele german jocurile de noroc (Gluckspiele) sunt acele în care norocul hotărăște cel puțin în mod preponderent, spre deosebire de jocurile în care reușita depinde înainte de orice de dibăcia de calcul sau de forță (Kunstspiele)²⁾.

Art. 87 din codicele ungar: „Acel care ține în public sau într'un loc accesibil publicului o întreprindere de jocuri de noroc, și acel care ajută pe antreprenor în exploatarea jocului de hazard, sunt pedepsiți cu două luni arest și 300 florini amendă. Se consideră ca accesibil publicului chiar o locuință privată, în care orice persoană este admisă, cu sau fără introducător, de a lua parte la jocuri“.

Art. 88 din acelaș codice: „Acela care în locurile specificate de art. 87 ia parte la un joc de noroc, va fi pedepsit cu o amendă de una sută florini maximum“.

Art. 91 din acelaș codice: „Va fi considerat ca joc de noroc orice joc în care câștigul și pierderea depind exclusiv de noroc“.

1) Royer, „Du jeu et du pari“ pag. 125.

2) Următoarea epigramă este pe socoteala lui:

„Ci—gît le fameux Chamillard
De son roi le protonotaire
Qui fut un héros au billard
Un zéro dans le ministère“.

3) Laurent, „Principes“ XXVII pag. 217.

4) Troplong op. și loc. cit.

1) V. Dongoroz, „Notă la cartea de jud. a Judecătorei Be-rești“, „Jurispr. generală“, 1927, pag. 1554; I. B. Georgescu, „Jocurile de noroc din punct de vedere penal“, „Curierul judiciar“, 1920, pag. 148; I. Ionescu Dolj, adn. la decis. Cas. II din 25 Iunie 1919, „Pandectele române“, 1921—22, I, pag. 133; Hugo Friedman, idem la decis. Cas. II din 12 Sept. 1921, „Pandecte“ loc. cit. pag. 134—36; Alexandresco, „Codicele civil“, X, pag. 85; „Dreptul“, 1884, No. 66; „Curierul jud.“ 1904, pag. 70; 1909, pag. 293; M. Papadopol, „Cod. adnotat“, 1930, pag. 364.

2) Fr. von Liszt, „Traité de droit pénal allemand, II, pag. 155“.

Codicele francez are aceeași concepție ca și codicele nostru în chestiunea jocurilor de noroc, pe care nu le definește, lăsând jurisprudenței misiunea de a stabili în fiecare caz particular care anume jocuri intră sub prevederile legii penale.

În viitorul nostru codice penal, Comisiunea de unificare a legislației a introdus o definițiune pentru jocurile de noroc, urmând în această privință exemplul codicelor penale ungar și italian :

Iată aliniatul adăugat la art 350 cod. penal :

„Se consideră ca jocuri de noroc acelea în cari câștigul și pierderea atârnă cu totul sau aproape cu totul de hazard sau întâmplare.“ (I. Ionescu-Dolj, *Pandecte loc cit.*).

21) Este necesar de a se clasifica jocurile de noroc pentru a se stabili acele pe care legea le tolerează și a se ajunge, prin excludere, la acele prohibite. Autorii francezi și în special Janoly, le împart în trei categorii distincte :

a) jocurile în care norocul n'are nici o parte, totul depinzând în mod unic, sau aproape unic de adresa și influența jucătorilor ;

b) jocurile în care abilitatea jucătorilor n'are nici o influență, rezultatul depinzând în totul de capriciul soartei, și

c) jocurile în care norocul este amestecat cu abilitatea jucătorului ; în unele fiind mai mult noroc decât abilitate, și în care cas ele sunt asimilate complet cu jocurile de noroc, iar în altele, din contră, posedând ca element principal abilitatea, și care sânt considerate ca jocuri de știință sau de adresă ¹⁾.

22) Negreșit, prima categorie de jocuri nu pot cădea sub sancțiunea legii, întrucât nu prezintă vre un pericol. Cu drept cuvânt d. Dongoroz spune : „În jocurile ce reclamă pricepere, abilitate, sau combinațiuni, jucătorul chiar de meserie se va lavi de eventuala pricepere și superioritate a partenerilor, norocul ne mai fiind singurul chemat să decidă. Și apoi, aceste jocuri sunt ocolite în mod obicinuit atât de cei ce caută să și creieze o sursă de câștiguri pe acest teren, cât și de marea masă a celor ispitiți de joc, spre deosebire de jocurile de noroc propriu zise, care îmbie pe orice profan să și încerce norocul și care oferă un câmp deschis tuturor speculatorilor în materie“ ²⁾.

Am descris în aceste jocuri : biliardul și șahul.

Jurisprudența română ca și autorii socot că în biliard și șah câștigul partidei nu atârnă de întâmplare ci de dibăcia sau combinațiile jucătorului. După Casația franceză jocul de biliard, în principiu, nu este considerat ca joc de noroc, afară numai dacă el se joacă pe bani și dacă mobilul jocului este câștigul de bani ³⁾.

23) Între jocurile de noroc propriu zise, prevăzute în

categoria a doua și cele mixte, prevăte în categoria a treia este greu de făcut o deosebire. Și totuși, o atare deosebire este necesară, căci, pe când jocurile din categoria a doua sunt cu totul oprite, cele din categoria a treia, în care victoria este datorită mai mult ingenioasei dexterități a jucătorilor decât capriciului soartei, — sunt tolerate.

Jocurile din a doua categorie și cele din a treia — în care elementul norocului predomină față de ghibăcia partenerilor — au fost totdeauna văzute cu ochi răi de către legiuitori, întrucât practica lor, după cum am arătat, poate da ocazie la mizerie în familii și la urmările ei funeste.

24). Jurisprudența franceză are două epoce sau perioade deosebite în caracterizarea jocurilor de noroc : până la 1877, a considerat ca jocuri de noroc numai cele din categoria a doua, după care rezultatul fortuit este cu totul independent de abilitatea jucătorului. În 1877, Casația franceză a schimbat jurisprudența sa, considerând ca jocuri de noroc și cele din categoria a treia, în care se desprinde în joc mai mult noroc decât abilitate ¹⁾.

Jurisprudența română are la fel din acest punct de vedere două epoce deosebite : până la 1919, interpretarea art. 350 din codicele penal eră stabilită în sensul că jocurile vizate de acest articol sunt acele în care rezultatul fortuit, care decide de câștigul partidei, este cu totul independent de abilitatea și combinațiunile de spirit ale jucătorilor. După acest sistem cădeau sub sancțiunea legii chiar jocurile din categoria a treia menționate mai sus. ²⁾.

În 1919, Înalta Curte de casație, călăuzită de sistemul ultimei jurisprudențe franceze, a dat o importanță deciziune stabilind : că ceea ce legiuitorul pedepsește sunt jocurile de pură întâmplare, sau acele în care întâmplarea este totul, ear știința, priceperea sau calculul nimic sau prea puțin, căci dacă este adevărat că, în general, au la baza lor, de cele mai multe ori, întâmplarea, nu este mai puțin exact, că și calculul inteligent al jucătorului, diferite combinațiuni intelectuale, deducțiunile și probabilitățile, au influență precumpănitoare asupra purei întâmplări ³⁾.

Consecința adoptării acestei jurisprudențe are după unii autori francezi și eminentul președinte al Consiliului legislativ, d. Ionescu Dolj, un avantaj și un inconvenient.

„Avantajul consistă în împrejurarea că, potrivit acestui sistem, intră sub sancțiunea legii nu numai jocurile din a doua categorie dar și o parte din categoria a treia, adică acele în care norocul întrece abilitatea jucătorului.“

„Inconvenientul consistă în faptul că această ultimă

1) Janoly, op. cit. pag. 27 ; în acelaș sens : Royer, op. cit. pag. 131 : I. Ionescu Dolj în interesanta notă citată, din *Pandecte*, urmează aceeași împărțea a jocurilor, ca și autorii francezi.

2) Dongoroz, nota citată din „Jurispr. gener.“

3) Curtea de apel Buc. I, 15 Dec 1908, „Curierul jud.“ 1904, pag. 292 ; Cas. fr. 23 Iulie 1908, Dalloz per. 1908 ; 5,53 ; *Papadopol*, op. cit. pag. 365.

1) Cas. fr. 23 Nov. 1889, „Carpentier.“ *Répertoire gen.* XXV pag. 46 ; dec. 28 Dec. 1906, 16 Ian. 1913, 10 Dec. 1927, *Papadopol*, op. cit. pag. 365.

2) Trib. Covurului, sent. citată ; I. Ionescu Dolj, adnotarea, „Pandecte“ citată.

3) Decis. Cas. II Din 1919 ; „Pandectele rom.“ 1921—2, I, pag. 133.

jurisprudență presupune pe judecătorii instanțelor de fond cunoscători a regulilor tuturor jocurilor ; și deci, dânsii trebuie ca, printr'o analiză a acestor regule, se precizeze întrucât, în fie care cas special, rolul norocului întrece pe acel al inteligenței sau combinațiunilor iscusite ale jucătorului, pentru ca astfel Casația se 'și execute controlul său ')

Inalta Curte prin decizia de care ne ocupăm, a casat sentința Tribunalului Brăila, prin care zisa instanță s'a mărginit a afirma că toate jocurile de cărți sunt jocuri de noroc, fără a arăta în ce consistă jocul de cărți incriminat, fără a determina felul acestui joc și rolul preponderent al întâmplărei sau hasardului în mecanismul jocului; pentru a se putea controla elementul esențial al delictului ¹ bis).

În rezumat, instanțele de fond sunt îndatorate a se pronunța asupra caracterului jocului incriminat, indicând cu precizie elementele din care se compune. Dificultatea ce o vor avea, din împrejurarea necunoașterii jocului, poate fi înlăturată; și, nu găsim inconvenient din acest punct de vedere. Se poate rândui o expertiză. Sunt nenumerate cazurile în cari instanțele având a se pronunța asupra unor chestiuni, ce presupun cunoștințe speciale, recurg la acest mijloc de informațiune. Și dealtminteri, felul jocurilor este limitat; jurisprudența este fixată asupra caracterului lor sub raportul penal, în cât diferențierea între cele permise și cele proibite poate fi ușor făcută.

Din acest punct de vedere socotim că instanțele noastre judiciare sunt datoare să continue a urmări cu vigoare pasiunea jocului de noroc care, din nenorocire a ajuns atât de populară încât mulți indivizi 'și fac o meserie prin desfășurarea jocurilor chiar în piețe și localuri publice.

F). Enumerarea jocurilor proibite și permise.

Opiniunea lui Alexandresco. — Soluțiunea instanțelor judiciare române și străine.

25) Jocurile de noroc ce intră în proibițiunea legală după Alexandresco, sunt: stösul, ghiordunul, macaua, pöcherul, ramsul, mausul, lanskenctul, ruleta, écarté, bacará, zaruri, loto, călușeii și altele asemănătoare, în care pierderea sau câștigul atârnă numai de întâmplare ²).

Ruleta, a spus Curtea de Focșani, este un joc de noroc prin excelență, căci numai norocul poate să facă ca bomba să se oprească pe roșu sau pe negru, pe cutare sau cutare număr. Ea este menținută în casinouri prin legea din 1929 ³).

În privința jocului *écarté* este controversă. Cinci decisiuni a Curților de apel din Franța au decis că *écarté* este un joc de noroc, iar Casația nu i-a recunoscut acest caracter. Regretatul Alexandresco, în 1904, de acord cu Tribunalul din Aurillac și Curtea de casație franceză, a spus că *écarté* nu este un joc de noroc.

În 1909 a avut aceeași opinie, ear în 1919, în Comentarul codicelui civil îl consideră ca joc de noroc ⁴)

Bacara e socotit de tribunalul de Covurlui ca joc de noroc, pentrucă câștigul sau pierderea depinde numai de valoarea cărților ce sunt distribuite jucătorilor sau de cărțile suplimentare ce le pot cere ⁵)! Este de notat că în privința acestui joc s'a înșelat Curtea din Focșani susținând că nu poate fi privit ca joc de noroc, întrucât în bacara, câștigul, pe lângă noroc, ar atârna în mare parte de istețimea și combinația de spirit al jucătorilor! ⁶) Tribunalul din Aurillac, prin o sentință adnotată de Alexandresco, arată în mod precis că soluția de mai sus nu este exactă căci, în bacara calculul ce'l poate face jucătorul asupra rezultatului jocului este de tot mic în comparație cu partea ce aparține norocului.

Pöcherul este un joc de noroc ce se joacă pe bani, în care jucătorii, pe lângă inteligență și priceperea lor în combinarea cărților, dătoresc rezultatul împrejurărilor și norocului, putând face diferențe considerabile în pierderi sau câștig. ⁴)

Căișorii joc mai periculos decât oricare altul, dând ocașie jucătorului la pierderi însemnate. ⁵)

26) Sunt permise, după acelaș autor, Alexandresco, jocurile: concina, whistul, jocul de dame, de table, domino, popicele, jocul de piquet, de bésigue, preferanța, panțarola, biliardul și șahul. ⁶)

Jocurile ce contribuiesc la exercițiul corporal precum: arenele, cursele cu piciorul, călare sau cu carul și alte asemenea, depinzând numai de adresa și exercițiul corpului jucătorilor sunt permise (art. 1636 cod. civ.) Ele se consideră ca niște exerciții folositoare și în ultimul timp au luat un avânt considerabil. Faptul este îmbucurător, întrucât țara are nevoie de oameni viguroși. Ianoly spune cu drept cuvânt: „Trebuie să fim mlădioși, bine exercitați și bine înarmați, ca să putem apăra cu tărie libertatea noastră contra tuturor acelor cari vor să ne-o atingă.“ ⁷)

Chiar legiuitorul a lăsat aprecierii judecătorului determinarea jocurilor permise. În general jocurile de exercițiu, cele ce nu se bazează pe noroc, ci pe calcul și combinațiuni, unele tinzând a exercita forțele intelectuale, altele cele fizice, sunt permise.

În tot timpul, în statele civilizate s'au căutat mijloace de a se înfrâna patima jocurilor de noroc. Sunt felurite și plăcute jocurile permise, numărul lor crescând în raport cu educația și cultura. Dar artele frumoase, muzica.. câtă mulțumire sufletească aduc ca compensație muncii intensive.

Interesul ce statul, societățile particulare și mulți

1) Ianoli. op. cit. pag. 28 : Notele din „Curierul judiciar“. 1904, pag. 70 și 1909, pag. 293 ; în 1919. vol. X pag. 85.

2). Trib. Covurlui, 1902, Curierul jud. 1902, pag. 366

3). „Dreptul“ 1884, No. 66

4). Alexandresco, op. cit. pag. 86.

5). Curtea de apel din Aix, 2 Dec. 1914, Papadopol, opt. cit. pag. 365.

6). Alexandresco, op. și loc. int.

7). Janoli, op. și loc. int.

1) Vezi nota ultimă.

1 bis) Vezi nota ultimă.

2) Alexandresco op. cit. X, Pag. 85.

3) „Dreptul“, 1929, No. 24.

oameni de bine poartă sporturilor de tot felul va determina o reacțiune contra jocurilor de noroc, care degradează individul. Când sunt exagerate ele sunt teribile. „Sunt momente în care, spune neuitatul Lecca, jucătorului i se întunecă atât mintea, încât nu mai are nimic sfânt. Dacă e singur și i se nchid toate drumurile, dă fuga la averea statului. Dacă e nsurat, toacă zestrea nevestei. Dacă e tată, își nenorocește copiii. Rar voință, care să strige cartoforului: stăi !)

Un alt cugetător profund Benjamin Constant a spus :

„Jocul de noroc produce ravagii funeste; el înjosește pe acei pe care îi atinge; el provoacă, odată cu înclinația spre lene, câștig neonest și uitarea datorțiilor cele mai sacre.“

Este interesantă opinia unui orator al Tribunatului, în ședința corpului legislativ din Franța, de la 1804, Duveyrier, care a spus :

„Jocul propriu zis, această oarbă și osândită operă a norocului, care pune între doi oameni pe un taler de aur, cea mai cumplită alternativă; fericirea sau dușmănia, norocul sau mizeria, delirul bucuriei sau desperarea; care nimicește ajutoarele soțiilor și a copiilor; care desființează toate isvoarele de iubire, amicitie, recunoștință; care desvoltă, alimentează, ridică, toate pasiunile, toate viciile, toate excesele, și care n'are spre a înlocui tot ceia ce înghite de cât otrăvuri saau pumnale; acest monstru anti-social, nu merită protecția legii“. (Baron Locré, XV, pag. 198).

G) *Măsurile luate în Franța sub raportul autorizării, supravegherei și sancționării jocurilor de noroc.*

Deosebita feluri de cluburi din Franța. — Rolul administrației. — Jocurile oprite și sancțiunile. — Cluburile în care se tolerează jocurile. — Regule prescrise în Statute.

27) Cercurile sau cluburile, după regimul francez, sunt supuse reglementării administrative. Autoritatea administrativă poate să impună fondatorilor de a însera în statute dispozițiuni privitoare la maximum sumei ce poate fi afectată jocurilor, supravegherea ce trebuie exercitată asupra persoanelor ce sunt în joc și ora la care clubul trebuie să fie închis.

Dreptul de supraveghere al autorităților n'a fost nici odată contestat, căci, după cum spun autorii, aceste măsuri sunt justificate prin faptul că cercurile sau cluburile sunt centre în care jocul este practicat cu cea mai mare pasiune și în care pot să aibă loc cele mai mari pericole; în care jucătorul, pus în fața unor parteneri al căror trecut și obiceiuri cele mai adese-ori nu le cunoaște, este adeseori supus unei exploatare lacome și uneori frauduloasă²⁾.

În Franța se deosebesc trei soiuri de cercuri: acele în care jocurile sunt oprite, acele în care sunt simplu tolerate, și în fine acele în care jocurile sunt autorizate sub anumite condițiuni.

A treia categorie de jocuri sunt casinourile, despre care ne-am ocupat altă dată, și care sunt reglementate de legiuitorul român prin legea din 1929, fiind în curs de promulgare o lege nouă¹⁾.

28) Cercurile din prima categorie nu sunt privite ca localuri publice, întrucât accesul în ele nu este permis de cât cu formalitatea prezentării a unui sau mai multor membri. În general, administrația nu acordă autorizarea de cât după ce se adaugă în statute o dispoziție în următorul cuprins: „Ori ce joc de noroc este formal interzis. Sunt oprite mai cu seamă: bacara lansquet, treizeci și unu, drumul de fer, ruleta și alte jocuri similare“. În fine, intrarea în aceste cercuri nu este permisă străinilor de cerc, femeilor și copiilor²⁾.

Violarea regulilor menționate dă loc la o dublă sancțiune: 1°) o sancțiune penală, ce atrage aplicarea art. 410 din cod. pen. francez, în caz de nerespectare a regulilor prescrise de autoritate, și 2°) o sancțiune administrativă, ce poate da loc la închiderea localului, sub pedeapsă pentru contravenienți a aplicațiunii art 291 cod. penal.

29) Cercurile din a doua categorie sunt acele în care jocul este numai tolerat. În această clasă intră marile cercuri, unde se joacă pe față și jocurile cu mize mari. Totuși, administrația poate face uz de închidere îndată ce se constată abuzuri.

În statutele acestor cercuri se prevede :

Că sunt libere: jocurile de comerț, în care norocul apare la început și abilitatea jucătorului în cursul partidei, iar acele de noroc propriu zise, în care abilitatea jucătorului n'are nici un rol, sunt oprite. Diferențele de joc trebuie achitate în 72 ore³⁾.

H. *Măsuri ce pot fi completate în România prin reglementări speciale, în interesul stărpirei abuzurilor.*

Anomalia legilor în chestiunea jocurilor de noroc în cluburi Interpretări variate ale instanțelor judiciare. Lacunele semnificate. Rolul legiuitorului.

30) Examinarea aprofundată a măsurilor legale luate de legiuitorul român, în reglementarea jocului de noroc ne a condus la convingerea că ele sunt cu totul ineficace, cu numeroase lacune; și ceace este mai grav, în seria de legi, o dispozițiune luată nu ține seamă de cele stabilite în trecut.

Astfel, în primul loc, am arătat că prin măsurile laconice ale legii și regulamentului din 1916, singurile în vigoare în ce privește funcționarea cluburilor în țară, s'a creat o situațiune absolut prejudiciabilă moralității publice, căci zisele dispozițiuni având unica preocupare fiscală de a asigura statului venituri din vânzarea cărților de joc, au neglijat în totul de a lămurii aplicațiunea sancțiunii art. 350 din codul penal, în ce privește casele de joc la noroc, încât prin acea-

1) „Dreptul“, 1929, No. 34 pag. 365.

2) „Lois“ Anée 1926, Sirey, pag. 182.

3) Carpentier, op. și loc. cit.

1) H. G. Lecca, „Jucătorii de cărți“.

2) Carpentier, Répertoire du dr. Français, XV, pag. 51.

stă omisiune, s'a provocat discuțiuni și controverse, susținându-se de unele instanțe și chiar de juriști încercați că legiuitorul din 1916 n'a avut de cât o singură intenție, prin introducerea taxelor fiscale, de a abroga dispoziția suscitată a codului penal în ce privește casele de joc la noroc, lăsând funcționarea lor liberă și fără nici o sancțiune.

„Prin legea din 1916, spune d. Stoicescu, decanul din Craiova, jocul de cărți este aprobat și legitimat, iar Tribunalul de Dolj a decis că în orice local public se poate uză de jocurile de noroc, fără restricțiune, dacă plătește statului taxele legale“.

Această interpretare este în realitate înlăturată de parchetele tribunalelor, care tulbură cluburile clandestine; dar, posibilitatea interpretării legilor existente în sensul libertății tripourilor și scutirii conducătorilor de ori ce penalitate, stabilește că ne aflăm într'un imbrogljo legislativ, și că necesitatea unor norme precise este de rigoare...

Numeroasele cluburi clandestine ce se ivesc mai ales în Capitală, și adăpostesc jocuri la noroc nepermise, iau ființă grație măsurilor legale necomplete, așa că organele răspunzătoare sunt împedicate a-și exercita în mod salutar misiunea lor. Nu este oare periculos ca să se întârzie cu înlăturarea acestui defect legislativ, lăsându-se frâu liber corupțiunii? Nu este interes social eminent de a se grăbi cu luarea de măsuri legislative serioase spre a se înfrâna cât mai curând libertatea tripourilor, în care conducătorii captivează mințile ușoare, așa că multe clase sociale ajung în mizerie, prin faptul că tot câștigul, produs al unei familii, rezultat al unei munci istovitoare, se perde în câte-va oare?

Păsuirea legiuitorului detrimă, credem, funcționarea continuă a tripourilor, așa că chiar în momentul când alcătuim aceste rânduri, un mare ziar din Capitală „Universul“ anunță că un nou tripou — ascuns sub o egidă onorabilă, usurpată, a fost găsit de parquet funcționând, dându-se judecăței pe patronul localului, care servea bancul; ear la alt tripou s'au găsit jucători la barbut și stos, așa că autoritatea sesizată a confiscat bani, fișe și cărți.

Astfel, tristul spectacol al cluburilor clandestine continuă, și, deși aceste fapte se petrec zilnic, deși presa și opinia publică arată ruina bieților salariați și și a micilor proprietari, atrași în aceste funeste locuri, acțiunea preventivă și cea represivă a forurilor competente este stânjenită din cauza insuficienței legislative.

31) O anomalie în sancțiunea caselor de joc la noroc a creat legea din 1915 privitoare la controlul străinilor și a unor din stabilimente publice. Am arătat că după această lege s'a prevăzut pentru conducătorii unor localuri o penalitate deosebită de cea prescrisă în art. 350 din codicele penal și o procedură de judecată deosebită. Din expunerea de motive și discuțiunile urmate în Corpurile legiuitoare nu se vede care sunt argumentele ce au călăuzit legiuitorul de a îndulci pedeapsa hotelierilor, hangliilor, cafegiilor și cărciumarilor, dovedeți că în mod obișnuit țin sau tolerează jo-

curile la noroc. Dacă reprimarea acestui fapt este consacrată de legiuitorul comun prin art. 350 din codicele penal, eră de prisos de a se stabili o pedeapsă cu mult mai ușoară pentru acești profesioniști, cari mai cu seamă au ocaziune de a se deda la atare infracțiuni și a provoca jocurile de noroc prohibite.

32) În fine, codicele nostru penal, urmează sistemul legii franceze, după care nu se pedepsesc persoanele cari iau parte în calitate de jucători, ci numai acei cari fac o meserie din jocurile de noroc, cari țin case de jocuri de noroc, sau cari instalează asemenea jocuri pe drumuri publice, piețe sau bălciuri.

Jurisprudența română este în acest sens. La începutul anului curent, Camera de punere sub acuzare a Curței de apel din Capitală, sub președinția unui distins magistrat d. I. M. Botez a interpretat, în acelaș fel dispozițiile codicelui penal în vigoare, în sensul că nu se prevede nici o pedeapsă pentru cei cari practică jocurile de cărți prohibite.

În legislațiunile europene găsim două sisteme din acest punct de vedere: după primul sistem se pedepsesc jucătorii dovedeți în casa de joc de noroc și anume după legile italiană (art. 485), spaniolă (art. 358), ungară (art. 87), olandeză (art. 456) și germană (284 și 285). După al doilea sistem urmat de codicii: român, francez, genevez și belgian nu se pedepsesc jucătorii. Legea franceză în acelaș articol, stabilește culpabilitatea bancherilor, administratorilor, prepușilor și agenților caselor de joc de noroc. Toți aceștia nu se pedepsesc după codicele penal român.

După aceeași decizie a Camerei de punere sub acuzare un joc de noroc ocazional și izolat, ținut într'un local în care jucătorii sau întrunit accidental, fără ca acest local să fie deschis publicului în mod obișnuit pentru asemenea jocuri, sau să fie destinat în acest scop, nu constituie delictul prescris de art. 350 cod. penal.

Neapărat, că legiuitorul ar trebui să precizeze toate aceste lacune, complectate de jurisprudență, și în special ar trebui lămurit caracterul jocului de noroc și al cluburilor cu jocuri de noroc permise. Sub acest raport legiuitorul român s'ar putea inspira din legile, regulamentele și jurisprudența franceză, ce conțin măsuri restrictive de mare importanță. Adoptarea lor ar avea credem rezultatul dorit de a stârpi cluburile clandestine, și a împedica pe mulți de la un viciu întins, ce provoacă ruina materială și morală în familii.

33) Insistăm, ca închiere, asupra rolului legiuitorului în combaterea cluburilor clandestine, întru cât socotim că legile bine alcătuite și rigurose aplicate au puterea de a înlătura moravurile rele.

Prin sancțiuni severe și măsuri preventive serioase se complectează educațiunea acelor cari n'au putut primi în familie o direcțiune sănătoasă, în sensul de ași da seamă de rostul binelui și al răului, sau cari, deși bine îndrumați, au prins slăbiciuni funeste.

Din acest punct de vedere ne deosebim de părerea distinsului jurist, decanul Stoenescu, care crede că „plaga jocului de cărți este atât de mare în cât sancțiunea legi penale nu poate avea nici un efect, reme-

diul consistând numai în educația din sinul fiecărei familii, și că legile penale, în fine, n'au rost decât când în cluburi se escrochează vădit". (Pandectele române, 1923, loc. cit).

Nu tăgăduim că independent de legi, moravurile unei societăți joacă un rol preponderent. Ele determină și dau îndreptări legiuitorilor în misiunea lor civilizatoare. Totuși, în decursul timpului, s'a văzut că prin aplicațiunea unor legi bine chibzuite, se înlătură moravurile rele a acelor cari n'au putut primi în familie o educație aleasă. De multe ori legile, cu dispozițiunile lor conforme progresului social, provoacă moravuri noi. Un ingenios ideolog de Tracy a spus: „Legile în decursul timpului formează moravurile, adică obiceiurile”.

Principiile legale, isvorâte din tot ceia ce rațiunea umană găsește mai util individului și societății, în conformitatea genului fiecărei națiuni, dobândesc autoritate și câștigă în mulțime respectul cuvenit. Legile, alcătuite de oameni de stat și juriști recunoscuți prin inteligența, experiența și poziția lor socială, sunt transmise poporului ca norme de conducere și ca dătătoare de speranțe a unor progrese continue. Ele, fiind aplicate cu nepărtinire de magistrați integri, întrec în autoritate moravurile, caut să doboare pasiunile și contribuie la moralitatea publică și bunul mers social.

Legiuitorul trebuie să înfrâneze licența; să oprească funcționarea cluburilor clandestine.

Dimitrie G. Maxim

fost președinte la Curtea de Apel

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 5 Noembrie 1929

Președinția D-lui Em. Miclescu, președinte

Ion Gh. Martasipu cu Andrei Ghiață.

PRESCRIPTIUNEA DE 10 ANI. — TITLU PRO-HEREDE.—JUST TITLU PUTÂND DUCE LA UZUCAPIUNE. — ART. 1895 COD. CIVIL.

Calitatea de moștenitor—titlul de *pro-herede*—constitue o justă cauză în sensul art. 1895 cod. civil, care poate să conducă la uzucapiunea unui nemișcător printr'o stăpânire continuă, neîntreruptă și neturburată timp de zece ani.

No. 2376. — Respins recursul făcut de către Ion Gh. Martasipu în contra sentinței cu No. 240/928 a Tribunalului Teleorman S. I-a în proces cu Andrei Ghiață și alții.

Curtea deliberând.

Având în vedere sentința atacată cu recurs din care rezultă că Radu Andrei Petre Ghiață — azi decedat și reprezentat în instanță prin intimații Andrei Ghiață tutore, Catrina Ilie Petrică, Floarea Ilie Preot Pană, Ilie Preot Pană soț, Ioana D. G. Nistor, D. G. Nistor soț. Constantin A. Ghiață și Ilie Petrică soț. — a introdus în

contra recurentului Ioan Gh. Martasipu acțiune în revendicarea unui loc de casă situat în comuna Belitori (Jud. Teleorman); în sprijinul acestei acțiuni reclamanta a pretins că locul în chestiune este proprietatea ei, fiindu-i rămas moștenire de la defunctul său părinte Ioan Neacșa, care el l'a moștenit dela defunctul său tată Stan Moșteanu și că în 1913 a fost luat în stăpânire de recurent fără nici un drept.

Că Tribunalul ca instanță de apel, a admis această acțiune și spre a hotărî astfel a constatat că reclamanta, autoarea intimațiilor prin actele invocate și prin martori a făcut dovada, care de altfel n'a fost combătută de pârâțul recurent, că este fiica legitimă a lui Ioan Neacșa, iar acesta fiul legitim a lui Stan Moșteanu; că prin martorii audiați s'a mai făcut dovada că locul în chestiune a fost stăpânit cu titlu de proprietar de Ioan Neacșa, tatăl reclamantei, și că acesta l'a avut în patrimoniul său ca moștenire dela tatăl său Stan Moșteanu; că după moartea lui Ioan Neacșa, întâmplată în 1892, locul a fost stăpânit de reclamantă, fiica lui, mai bine de 10 ani cu titlu de proprietate continuu, neîntrerupt până la 1913 când a fost luat în stăpânire de către pârâțul recurent; că deci ea a posedat locul în condițiunile prevăzute de art. 1846—1862 cod civ. relative la posesiunea cerută spre a prescrie; că, pe lângă posesiunea de peste 10 ani, ea are și justul titlu rezultând din calitatea sa de erede cum și buna credință rezultând din faptul că în calitate de moștenitoare s'a putut considera proprietară asupra locului în chestiune mai ales că prin martori s'a stabilit că ceilalți moștenitori ai autorului comun Stan Moșteanu își primiseră drepturile lor primind alte terenuri; că așa fiind numita a dobândit proprietatea locului în chestiune prin prescripția de 10 ani, conform art. 1895 cod civ.

Având în vedere că, prin motivele de casare, recurentul pretinde că judecând în modul menționat Tribunalul a comis exces de putere, a violat principiul relativ la uzucapiunea bazată pe titlul de pro herede unit cu posesia de 10 ani; că n'a ținut seamă de faptul că în specie nu era aplicabil acest principiu întrucât reclamanta a declarat prin acțiunea introductivă că n'a posedat nici odată locul în chestiune și că în specie nu s'a făcut nici dovada cum că locul a fost în patrimoniul ei și că ea l'a stăpânit 10 ani ca proprietară; că, în fine, pretinde recurentul, greșit Tribunalul a înlăturat declarația menționată a reclamantei, — autoarea intimațiilor, — și greșit n'a ținut seamă de faptul că singura acțiune admisibilă în cazul de față era numai acțiunea în partaj;

Considerând că instanța de fond a constatat, contrar susținerilor recurentului, că, în specie s'a făcut dovada prin martorii audiați că după moartea tatălui reclamantei, întâmplată în 1892, dânsa a stăpânit locul în chestiune peste 10 ani cu titlu de proprietară continuu, neîntrerupt și neturburat până în 1913 când locul a fost luat în stăpânire de către recurent; că a mai constatat că ea a avut și just titlu rezultând din calitatea ei de moștenitoare a tatălui său și că are și bună credință prin faptul că în calitate de moștenitoare s'a putut considera

proprietară a acestui loc, într-un alt prin martori s'a stabilit că ceilalți moștenitori ai ei își primiseră drepturile lor prin faptul că au intrat în posesia altor terenuri.

Că așa fiind, și întrucât potrivit art. 1895 cod civ. cel ce câștigă cu bună credință și printr-o justă cauză un nemișcător va prescrie proprietatea aceluia nemișcător prin 10 ani — cu drept cuvânt a hotărât că numita reclamantă și-a dovedit dreptul de proprietate asupra locului revendicat și deci bine i-a admis acțiunea.

Constatând că hotărârea atacată cu recurs se menține prin considerațiunile sus menționate; că așa fiind, recursul de față urmează a fi respins fără a se mai discuta celelalte susțineri din motivele de casare.

Pentru aceste motive, respinge.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II-a

Audiența de la 24 Septembrie 1929

Președinția D-lui Const. G. Rătescu, președinte

Caterina Taute cu H. Taute

DIVORȚ. — PROBĂ CU MARTORI. — DECĂDERE DIN ACEASTĂ PROBĂ LA PRIMA INSTANȚĂ. — ADMITEREA EI ÎN APEL. — ART. 230 ȘI 232 C. CIVIL. — ART. 332 PR. CIVILĂ.

Decăderea din dreptul de a mai propune martori după data fixată prin art. 232 cod. civil, referindu-se numai la modul de administrarea dovezilor înaintea Tribunalului, urmează că în conformitate cu principiul devoluțiunii apelului, înscris în art. 332 proc. civilă, părțile sunt în drept să completeze în apel, dovezile făcute la prima instanță, sau să facă pe cele cari din diferite împrejurări nu le-au făcut încă.

No. 456. — Admis recursul făcut de către Caterina Taute în contra Deciziei cu No. 18/928 a Curții de Apel din Galați S. I-a în proces cu H. Taute.

Curtea deliberând

Având în vedere decizia supusă recursului, din care rezultă că, admitându-se acțiunea de divorț intentată de H. Taute, recurenta a făcut apel, cerând Curții, prin petiția de apel, a-i admite proba cu martori, spre a dovedi fapte petrecute anterior acțiunii de divorț și neinvocate la prima instanță;

Că, instanța de apel a respins cererea de a se încuviința martori, iar în fond, apelul;

Considerând că, pentru a respinge probatoriul solicitat, Curtea de fond, bazându-se că recurenta, nefăcând această cerere și nepropunând martori la prima instanță, nu o mai poate face pentru prima oară în apel;

Considerând că, prin art. 230, 232 cod. civ. se prevede în adevăr că Președintele Tribunalului, după pronunțarea hotărârii de încuviințarea martorilor și după ce greșierul va ceti procesul-verbal cu numele martorilor propuși, va vesti părțile că mai pot propune și alți martori, dar că după această dată nu vor mai fi primite a face alte propuneri;

Considerând că această decădere din dreptul de a mai propune martori după data fixată prin art. 232 cod. civ., referindu-se numai la modul de administrație al dovezilor înaintea Tribunalului, urmează că, întrucât prin niciun alt text de lege această decădere nu se menține și pentru instanța de apel, și nici alte norme pentru administrarea dovezilor în cursul acestei instanțe în materie de divorț, nu sunt prevăzute, — că în această materie, cu privire la administrarea dovezilor în cursul acestei instanțe, în materie de divorț, nu sunt prevăzute, — că în această materie, cu privire la administrarea dovezilor în instanța de apel, au a se aplică dispozițiunile dreptului comun;

Că astfel fiind, și cum în conformitate cu principiul devoluțiunii apelului, înscris în art. 332 proc. civ., părțile sunt în drept să completeze, în apel, dovezile făcute la prima instanță, să facă pe cele ce n'au fost admise în cursul primei instanțe și pe care din diferite împrejurări nu le-a făcut încă, să se invoace chiar pentru prima oară în apel, mijloace de apărare pe care nu le-a invocat în cursul primei instanțe, — rezultă că cererea făcută de recurent, de a se admite martori în sensul afirmat, eră admisibilă, și prin consecință că instanța de apel respingând-o, fără a justifica și pe alte considerațiuni soluția sa, a comis un exces de putere și a pronunțat o decizie casabilă;

Că, dar, motivul de casare fiind întemeiat, recursul cată a fi admis, decizia casată și cauza trimisă spre a fi din nou judecată de aceeași Curte.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. V-a

Audiența dela 16 Mai 1930

Președinția D-lui N. Ciurea, președinte

Duca Mihail cu Casa Generală de pensuni

PENSIUNI DE STAT. — COMISIUNI PENTRU REGULAREA DREPTURILOR LA PENSIE. — DECIZIE. — APEL. — JUDECAREA LUI. — COMPETIȚIA. — ART. 1 ȘI 14 DIN LEGEA PENSILOR DE LA 20 APRILIE 1929. — ART. 25 DIN LEGEA CURȚII DE COMPTURI DIN 1929.

Potrivit principiului retroactivității dispozițiilor de procedură și competență, urmează că Curțile de Apel nu mai pot avea competența să judece apelurile pendinte împotriva deciziunilor pentru constatarea și regularea drepturilor la pensie, această competență aparținând în urma legii din 1929 pentru organizarea Curții de Conturi și a art. 25 din această lege, în mod exclusiv Curții de Conturi.

No. 19. — Se declină competența de a se judeca apelul în contra deciziunilor No. 240/922 și 554/921 ale Comisiunii pentru constatarea și regularea drepturilor la pensie.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut cu petițiunea înregistrată la No. 359/930 de către Duca Mihail în contradecziunilor No. 240/922 și 554/921 ale comisiunii

pentru constatarea și regularea drepturilor la pensie.

Având în vedere susținerile părților, actele și lucrările de la dosar ;

Având în vedere chestiunea competenței Curței, în judecarea apelului de față, chestiune pusă în discuțiunea părților,

Având în vedere că apelantul, prin avocatul său, cere Curței să rețină afacerea pe considerațiunea că art. 14 și 1 din legea pensiilor publicată la 20 Aprilie 1929, combinate cu art. 25 din legea Curței de Conturi, nu dau în competența acestei din urmă instanțe decât apelurile în potruva deciziunilor comisiunilor regionale de pensuni.

Având în vedere că în acelaș sens a pus concluzii și reprezentantul Cassei Pensiilor.

Având în vedere că apelul de față este adresat Curței de Apel pe baza art. 42 al legii de pensuni din 1902.

Că legea generală de pensuni, promulgată la 14 Aprilie 1925, înlocuește instanțele de pensionare ale legii din 1902 instituind noi instanțe : comisiunile regionale întocmite conform art. 35 din zisa lege și ca instanță de apel o comisiune centrală (art. 37 aceiași lege), aceasta din urmă înlocuind ca competență Curțile de Apel.

Că legiuitorul din 1925, pătruns de principiul retroactivității legilor în materie de competență, printr'o dispoziție categorică din art. 92, lasă apelurile „pendinte“ în judecarea Curților de Apel, menținând deci pentru aceste apeluri vechea dispozițiune a art. 42 din legea din 1902.

Că, deși art. 168 din regulamentul legii din 1925 cată a menține competența Curței de Apel și pentru apelurile „ce s'ar mai face“ după promulgarea legii, totuși art. 92 stabilind o derogare de la principiul general al aplicabilității legilor de competență, această derargare nu poate fi extinsă printr'un regulament, care nu are altă menire decât de a lămuri legea, fără a schimba sau întinde dispozițiunile ei categorice.

Că, așa fiind, pe baza considerațiunilor de mai sus, încă de la legea din 1925 apelurile în materie de pensune urmau a fi îndreptate la instanța nou înființată : comisiunea centrală, și nu la Curtea de Apel a cărei competență înceta complect după judecarea apelurilor pendinte la 1925 pe baza art. 92 din aceea lege (jurisprudența a variat până la 1927).

Având în vedere că apelul de față este introdus la 18 Martie 1930 ;

Că, prin modificările acestei legi generale de pensuni prin legea publicată la 1 Noembrie 1929, se institue *alte noi instanțe de pensionare*, dându-se prin art. 14 din lege în competența Inaltei Curți de Conturi atât apelurile în materie de pensuni „pendinte inaintea instanțel respective“ cât și cele ce s'ar mai face în potruva deciziunilor comisiunilor regionale.

Că, deși art. 14 și 1 al legii din 1929 pot da loc la discuțiuni asupra instanței competente, totuși nici un text categoric al acestei legi nu menține competența

altei instanțe de apel, cum am văzut că a făcut legiuitorul din 1925.

Că, mai mult, acelaș text al art. 14 vorbește de menținerea competenței instanței de recurs, ceiace ar fi trebuit dar să o facă și pentru aceia de apel, dacă intenția legiuitorului era în sensul de a se menține competența altei instanțe.

Că nici art. 25 al legii de organizare a Curței de Conturi care arată că această instanță judecă apelurile contra deciziunilor comisiunilor regionale, nu poate fi invocat deoarece e vorba de o lege promulgată anterior legii modificatoare de pensii și nu menține o dispoziție categorică de excludere a celorlalte apeluri în materie de pensuni.

Că, în asemenea condițiuni, principiul aplicării retroactive a dispozițiunilor de procedură și competență, care nu atacă fondul unui drept, obligă Curtea a-și declina competența judecării acestui apel în favoarea Inaltei Curți de Conturi.

Că, această interpretare de drept, a fost și în intenția legiuitorului din 1929, expusă în discursul D-lui Ministru de Finanțe (rostit cu ocaziunea votării legii) unde spunetextual : că a dat apelurile în judecata Inaltei Curți de Conturi pentru „a se aplica unitar legea față de pensionari“ aplicare ce presupune o singură instanță cum a instituit și legea din 1928, — intențiune ce nu ar corespunde cu competența numeroaselor secțiuni ale celor 12 Curți de Apel din țară.

Pentru motivele de mai sus, redactate de D-l Președinte N. Ciurea declină competența.

Semnați N. Ciurea, N. Georgean, G. P. Docan.

TRIBUNALUL PUTNA S. II-a

Audiența de la 17 Februarie 1929

Președinția D-lui V. V. Nicolau, judecător de ședință

Anghel M. Zână cu Ștefan Frunzoi

IMPĂRTEALĂ. — EFECT DECLARATIV. — TERȚ ACHIZITOR. — JUST TITLU ȘI BUNĂ CREDINȚĂ. — PRESCRIPTIE. — DACĂ POATE FI EVINS DE CĂTRE COEREDELE ÎN LOTUL CĂRUIA A CĂZUT BUNUL ACHIZITIONAT. — ART. 786 C. CIV.

Cu toate că potrivit art. 786 cod. civil, fiecare coerede este presupus că nu a fost nici odată proprietar pe bunurile cari nu au căzut în lotul său și prin urmare ar urma că achizitorul comun din aceste bunuri să poată fi expus la evicțiune din partea coeredului în lotul căruia a căzut bunul, totuși și un asemenea achizitor se poate opune la executarea ce s'ar exercita împotriva sa a actului de partaj, la care dânsul nu a participat, opunând dreptul său de proprietate, când acest drept a fost obținut cu bună credință, pe baza unui just titlu și se întemeiază pe o prescripție achizitivă de zece sau douăzeci ani.

No. 34. — Admis apelul făcut de către Anghel M. Zână în contra cărții de judecată cu No. 150/928 a judecătoriei rurale Vidra în proces cu Ștefan Frunzoi.

S'au ascultat d-nii avocați Panaite Georgescu pentru apelant și I. D. Neagu pentru intimat.

Tribunalul,

Asupra apelului făcut de Anghel M. Zână din comuna Tîrchiș, cu petiția înregistrată sub No. 6741 din 16 Noembrie 1928 la Grefa judecătoriei rurale Vidra în contra cărții de judecată civilă cu No. 150/928 a acestui judecătorii, dată în contestația făcută la urmărirea exercitată de Ștefan Frunzoiu din comuna Tichiiș în baza titlului executoriu cu No. 41/928.

Având în vedere că se invoacă ca motive de apel :

1) Că rău s'a respins contestația de oare ce imobilul contestat, pus la masa succesorală fără știrea lui, îl are cumpăratură în baza actului de vânzare No. 88/911 ; că în afară de aceasta mai are și prescripția de zece ani ; că prin urmare imobilul în litigiu urmează a fi scos de la masa succesorală.

Având în vedere cartea de judecată mai sus indicată ce s'a dat cu ocazia judecării contestației la prima instanță și prin care aceasta a fost respinsă ca inadmisibilă.

Că din examinarea acestei cărți de judecată reese că soluțiunea s'a dat în acest fel pentru că în speță nu s'a făcut nici o opozițiune sau intervențiune astfel cum cere art. 785 cod civil.

Având în vedere că imobilul care face obiectul contestațiunii îndreptată în contra executărei făcute de intimatul Ștefan Frunzoiu din comuna Tichiiș are o întindere de zece prăjini, arătură fiind situat la punctul numit „Vița“ în prezent având pe el diferite plantațiuni.

Având în vedere că s'a produs de către apelant și titlul în baza căruia deține imobilul, un act de vindere-cumpărare autentificat de judecătoria Vidra la No. 88 din 19 Februarie 1911 și transcris la Tribunalul Putna sub No. 951/911.

Având în vedere că din examinarea pieselor de la dosar și din depozițiile martorilor audiați la judecătoria rezultă că acest imobil a aparținut pe vremuri lui Ștefan Frunzoiu autorul comun al coeredelui vânzător Costache Frunzoiu și a lui Vasile Frunzoiu și Neculai Frunzoiu.

Că de pe urma lui Necolai Frunzoiu a rămas ca moștenitori un fiu Ștefan N. Frunzoiu și două fiice : Tudora N. Pintilie și Anița Petre Todirașcu, căsătorite, toți având rolul de reclamanți în procesul de divizare unde au figurat ca părâți Costache Frunzoiu și moștenitorii celui de al treilea frate Vasile Frunzoiu și anume Ștefan, Andrei și Paraschvi reprezentați prin mama lor Caterina Vasile Frunzoiu ca tutoare legală.

Având în vedere că procesul de divizare a luat sfârșit prin sentința de partaj cu No. 91 din 15 Iunie 1928 a judecătoriei ocolului rural Vidra prin care s'a admis acțiunea și s'a atribuit câte un lot celor trei grupe de moștenitori arătate mia sus.

Având în vedere că deși potrivit dispozițiilor

art. 786 codul civil fiecare coerede este presupus că nu a fost niciodată proprietar pe bunurile care nu au căzut în lotul lui și prin urmare ar urma că achizitorul unui asemenea bun ar putea fi expus la evicțiune din partea coredelui în lotul căruia a căzut bunul, totuș o distincțiune urmează a se face atunci când e vorba de un dobânditor care opune un drept de proprietate, obținut cu bună credință pe baza unui just, titlu și când mai cu seamă un asemenea deținător nu a fost citat în instanța de partaj, pentru a putea să-și formuleze obiecțiunile sale.

Considerând că deși cumpărătorul unui bun determinat de la unul din comoștenitori a fost tot-d'auna asimilat creditorilor succesiunii, totuș o deosebire există în ce privește situațiunea acestora ; în adevăr, pe când ar fi foarte greu de cunoscut creditorii unei succesiuni, nu tot astfel se poate spune despre deținătorii bunurilor indivize când aceste bunuri constau în imobile.

Că prin urmare dacă creditorilor legea nu le-a pus la îndemână decât o cale preventivă pentru salvarea intereselor lor aceia a opozițiunii sau intervenției în procesul de partaj, aceasta din cauza protecțiunii acordate familiei, spre nu a se lăsa un act atât de costisitor și anevoios cum este partajul expus la atacul ori căruia creditor de multe ori necunoscut, nu tot astfel se poate întâmpla cu deținătorul de bunuri determinate, când mai ales aceste bunuri constau în imobile.

Având în vedere că contestatorul în afară de titlul produs a mai dovedit și cu martorii audiați la judecătoria că posedă imobilul în litigiu în condițiunile art. 1847 codul civil încă dela 1911 și până astăzi, că prin urmare pe lângă dreptul ce are de a se opune la executarea unui act la care el nu a luat parte și deci nu-i este opozabil, el mai opune în drept nou născut în persoana lui și pe care înțelege să-l valorifice pe această cale, anume prescripțiunea achizitivă de zece sau 20 ani.

Că, prin urmare, față de toate aceste motive de drept și de fapt apelul urmează a se admite și în consecință a se reforma cartea de judecată cu No. 150/928 a judecătoriei rurale Vidra anulându-se urmărirea îndreptată în contra lui Anghel M. Zână.

Pentru aceste motive, redactate de D-l judecător Rarincescu, admite.

Semnați : V. V. Nicolau, Paul Rarincescu.

BIBLIOGRAFIE

A apărut : Manualul curților cu jurați întocmit de *Const. G. Rătescu* Președintele Inaltei Curți de Casație și Justiție Secțiunea II. În colaborare cu *N. Pavelescu* Consilier de Curte de Apel, asistent la Inalta Curte de Casație și Justiție.

Cuprinsul : Art. 246—403 proc. penală, cu jurisprudența la zi a Inaltei Curți de Casație și Justiție, Secțiunea II, cu trimiteri la doctrina și jurisprudența franceză. — Regulamentul Curților cu jurați. — Tablou de audiență, formulare de chestiuni, procesul verbal de audiență, procesul verbal dresat de Grefier conform art. 284 p. penală și cuprinsul deciziei Curții. — Textele cari reglementează Procedura înaintea Curților cu jurați în Bucovina.